

**ОРІЄНТОВНИЙ ОПИС ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ ВІДПОВІДНО
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛІСТ ІІ КАТЕГОРІЇ»**

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A1. Мовно-комунікативна компетентність		
A1.1. Здатність до спілкування державною мовою	<p>Вільно спілкується державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять.</p> <p>Влучно застосовує інтонаційні та позамовні засоби виразності мовлення.</p> <p>Аргументовано висловлює власні думки державною мовою.</p> <p>Вичерпно та чітко відповідає на запитання учнів про різні аспекти навчального матеріалу.</p>	
A1.2. Здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України)	<p>Розробляє навчальні матеріали та викладає навчальні предмети (інтегровані курси) з урахуванням особливостей мовного і культурного досвіду учнів, які належать до корінних народів або національних меншин України (у тому числі таких, що здобувають освіту офіційними мовами Європейського Союзу)</p>	
A 1.3. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови)	<p>Вчитель іноземної мови має рівень володіння іноземною мовою B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.</p> <p>Застосовує ефективні підходи і стратегії розвитку комунікативних умінь учнів з іноземної мови</p>	
A1.4. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів	<p>Використовує мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідей на запитання.</p> <p>Застосовує мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A2. Предметно-методична компетентність		
<p>A2.1. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів</p>	<p>Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми).</p> <p>Демонструє академічні знання з освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) і володіння методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Аналізує результативність застосування різних методів формування в учнів складних понять, способи використання довідкових матеріалів в освітньому процесі з урахуванням обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Визначає можливі труднощі у навчальній діяльності окремого учня/групи учнів, коригує зміст навчання відповідно до індивідуальних особливостей учнів і обов'язкових результатів навчання.</p>	
<p>A2.2. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей</p>	<p>Добирає навчальний і дидактичний матеріал, диференціюючи його відповідно до рівня сформованості в учнів ключових компетентностей і умінь, спільних для всіх компетентностей, навчає їх практичному застосуванню в різних умовах.</p>	
<p>A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів</p>	<p>Використовує міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей у навчанні учнів.</p>	
<p>A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів</p>	<p>Порівнює ефективність різних інноваційних методик і технологій навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу).</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>A2.5. Здатність розвивати в учнів критичне мислення</p>	<p>Застосовує методики і технології розуміння учнями себе, своїх цінностей і потреб, усвідомлення маніпуляцій і реагування на них; формує та розвиває навички критичного мислення в учнів.</p>	
<p>A2.6. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу</p>	<p>Володіє різними методиками та інструментами оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів, коригує їх індивідуальні освітні траєкторії учнів з урахуванням отриманих результатів.</p>	
<p>A2.7. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів</p>	<p>У процесі навчання, виховання і розвитку учнів формує у них ціннісні ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе (до свого фізичного, психічного, соціального «Я»), інших осіб.</p> <p>Застосовує індивідуальні підходи до формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.</p>	
<p>A3. Інформаційно-цифрова компетентність</p>		
<p>A3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності</p>	<p>Уміє використовувати цифрові пристрої, їх програмне забезпечення, цифрові сервіси та технології для організації освітнього процесу, професійного спілкування.</p> <p>Опрацьовує основні типи даних (тексти, презентації, графіки, електронні таблиці, аудіо- та відеоматеріали тощо).</p> <p>Використовує цифрові сервіси та технології для професійного розвитку (онлайн-тренінги, дистанційні курси тощо); уміє захистити власні персональні дані в мережі Інтернет.</p> <p>Уникає небезпек в інформаційному просторі, вміє перевіряти надійність джерел і достовірність інформації в мережі Інтернет.</p> <p>Розпізнає використання маніпуляційних технологій в мережі Інтернет;</p> <p>Дотримується академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>A3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси</p>	<p>Добирає, накопичує, впорядковує та використовує електронні (цифрові) освітні ресурси в освітньому процесі та професійному розвитку.</p> <p>Уміє вдосконалювати наявні електронні (цифрові) освітні ресурси відповідно до освітніх потреб учнів.</p> <p>Уміє створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси (особисто або спільно з іншими), здійснювати захист відповідної інформації.</p> <p>Надає учням доступ до електронних (цифрових) освітніх ресурсів.</p>	
<p>A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі</p>	<p>Періодично використовує електронні (цифрові) навчальні, дидактичні матеріали, створені особисто.</p> <p>Аналізує ефективність цифрових інструментів оцінювання та обирає доцільні для використання; може вдосконалювати процес оцінювання в електронному (цифровому) освітньому середовищі.</p>	
<p>B1. Психологічна компетентність</p>		
<p>B1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів</p>	<p>Використовує індивідуальний підхід у роботі з учнями, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами.</p>	
<p>B1.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності</p>	<p>Визначає прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою її коригування.</p>	
<p>B1.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність</p>	<p>Застосовує стратегії роботи, які сприяють розвитку пізнавальної діяльності учнів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б1.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною	Використовує різні стратегії роботи, які заохочують учнів до взаємодії між собою (створення спільних правил класу, кооперативне навчання тощо).	
Б2. Емоційно-етична компетентність		
Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами	<p>Використовує навички позитивного розв'язання конфліктних ситуацій.</p> <p>Використовує в освітньому процесі практики усвідомлення та розуміння емоцій інших людей.</p> <p>Використовує практики критичного мислення, що спрямовані на розуміння власних потреб, бажань і цінностей, а також свого оточення.</p> <p>Конструктивно реагує на стрес, володіє способами запобігання професійному вигоранню.</p>	
Б2.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу	<p>Використовує позитивні невербальні емоційні маркери (рухи тіла та жести, вираз обличчя, хода тощо), практики ненасильницької комунікації.</p> <p>Використовує фасилітацію, заохочуючи учнів самостійно думати й ставити запитання</p>	
Б2.3. Здатність усвідомлювати і поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі	<p>Взаємодіє з учнями та їх батьками на основі принципів прийняття, поваги, недискримінації.</p> <p>Ураховує в освітньому процесі підходи, визначені цілями сталого розвитку.</p> <p>Розкриває потенціал учасників освітнього процесу для креативних колективних рішень щодо подолання проблем, які впливають на колектив закладу освіти, місцеву громаду, глобальну спільноту</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б3. Компетентність педагогічного партнерства		
Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі	Застосовує механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин з учнями в освітньому процесі	
Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства	Залучає батьків до участі в освітньому процесі, а також до прийняття рішень, що стосуються навчання, виховання і розвитку учнів.	
Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами	Використовує різні форми, засоби і стратегії комунікації з членами команди психолого-педагогічного супроводу дитини з метою її підтримки в освітньому процесі, у тому числі онлайн.	
В1. Інклюзивна компетентність		
В1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища	Використовує інструменти забезпечення інклюзивного навчання. Застосовує принципи і стратегії універсального дизайну та розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища	
В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами	Застосовує індивідуальний та диференційований підходи для надання індивідуальної підтримки учням. Розробляє (за потреби) індивідуальну програму розвитку, індивідуальний навчальний план для осіб з особливими освітніми потребами спільно з іншими фахівцями та батьками	
В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів	Виявляє потреби, здібності, інтереси, навчальні можливості учнів та організовує з їх урахуванням процес навчання, виховання і розвитку	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
В2. Здоров'язбережувальна компетентність		
В2.1. Здатність організувати безпечно освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу	<p>Застосовує під час організації освітнього середовища правила безпеки життєдіяльності, санітарні правила та норми, протиепідемічні правила, засади раціональної організації праці та відпочинку.</p> <p>Добирає та застосовує в освітньому середовищі здоров'язбережувальні засоби та ресурси.</p> <p>Своєчасно розпізнає ознаки насильства, булінгу (цькування), здійснює заходи щодо запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування)</p>	
В2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни	<p>Бере участь в освітніх профілактичних заходах з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.</p>	
В2.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя	<p>Планує та здійснює освітній процес з урахуванням засад здорового та безпечного способів життя.</p> <p>Популяризує здоровий та безпечний способи життя, формує стійкий інтерес і позитивну мотивацію учнів до особистої гігієни, фізичної активності і відпочинку, безпечної поведінки, здорового харчування, запобігання шкідливим звичкам.</p>	
В2.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності	<p>Дотримується у професійній діяльності правил безпеки життєдіяльності, санітарно-гігієнічних вимог, протиепідемічних правил.</p> <p>Володіє прийомами збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	<p>Знає умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства.</p> <p>Розпізнає зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини.</p> <p>Володіє прийомами та навичками надання домедичної допомоги в різних ситуаціях.</p> <p>Надає домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та інших ситуаціях (у разі потреби).</p>	
В3. Проектувальна компетентність		
В3.1. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів	Створює в навчальному приміщенні (на території закладу освіти) осередки навчання, виховання і розвитку учнів відповідно до їхніх індивідуальних потреб.	
Г1. Прогностична компетентність		
Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	Гнучко планує освітній процес, ураховуючи зворотній зв'язок від учнів щодо засвоєння навчального матеріалу.	
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	<p>Аналізує помилки та труднощі учнів у навчанні з метою подальшого планування та коригування освітнього процесу.</p> <p>Планує види діяльності на навчальному занятті, які сприяють розвитку життєвих навичок учнів, ураховуючи різні способи сприймання ними навчального матеріалу.</p>	
Г2. Організаційна компетентність		
Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів	<p>Ефективно організовує освітній процес з метою підвищення якості навчання, заохочує учнів до співпраці та взаємодопомоги.</p> <p>Забезпечує наступність і поступовий перехід між різними видами навчальної діяльності.</p> <p>Розробляє та застосовує прийоми організації індивідуальної, групової, колективної діяльності учнів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Г2.2. Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів	<p>Організовує навчальні заняття різних типів.</p> <p>Застосовує різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до їх дидактичних цілей і поставлених завдань, з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.</p> <p>Здійснює пошук нових, сучасних форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів і використовує їх у педагогічній діяльності.</p>	
Г3. Оцінювально-аналітична компетентність		
Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів	<p>Урізноманітнює інструментарій оцінювання відповідно до освітніх потреб і можливостей учнів.</p> <p>Розробляє критерії формувального оцінювання результатів навчання учнів.</p> <p>Ураховує результати формувального та підсумкового оцінювання для визначення разом із учнями цілей навчання.</p>	
Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів	<p>Використовує методи аналізу результатів навчання учнів з метою подальшого врахування у плануванні освітнього процесу.</p> <p>Конструктивно коментує результати виконаних учнями завдань.</p> <p>Аналізує помилки і труднощі учнів з метою надання їм підтримки у навчанні.</p>	
Г3.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів	<p>Навчає учнів методам самоаналізу та аналізу результатів навчання для подальшого коригування способів і засобів досягнення поставленої спільно з учнями мсти навчання.</p>	
Д1. Інноваційна компетентність		
Д1.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі	<p>Добирає та застосовує методи наукового пізнання відповідно до пізнавальних інтересів і потреб учнів, володіє методами проектування та моделювання.</p>	
Д1.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності	<p>Добирає та застосовує інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності, оціним: їхню результативність.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>Д 1.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності</p>	<p>Аналізує різноманітні підходи до розв'язання проблем, визначає їхні переваги та ризики, застосовує різні джерела для пошуку додаткової інформації, що є важливою для розв'язання проблем і запобігання їм.</p> <p>Демонструє відкритість до ідей та рішень усіх учасників освітнього процесу, готовність розглядати пропозиції та апробувати нові підходи до розв'язання проблем і запобігання їм.</p>	
<p>Д2. Здатність до навчання продовж життя</p>		
<p>Д2.1. Здатність визначати умови та професійного впродовж життя визначати ресурси розвитку</p>	<p>Визначає стратегічні та оперативні цілі підвищення фахової майстерності відповідно до власних професійних потреб.</p> <p>Планує власний професійний розвиток відповідно до визначених цілей.</p> <p>Обирає види, форми, програми та суб'єктів підвищення кваліфікації відповідно до власних професійних потреб</p>	
<p>Д2.2. Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо)</p>	<p>Використовує різні форми взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки; використовує можливості супервізії з метою професійного розвитку</p>	
<p>Д3. Рефлексивна компетентність</p>		
<p>Д3.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби</p>	<p>Аналізує та оцінює результати власної професійної діяльності (з урахуванням результатів навчання учнів, моніторингових досліджень тощо), власний рівень професійної компетентності та його вплив на результати професійної діяльності.</p> <p>Визначає відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам, сильні та слабкі сторони власної педагогічної діяльності, потребу в розвитку власних компетентностей (з урахуванням освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів тощо).</p>	